

6. třída Zeměpis 8. část

- jelikož vám teď nemám jak rozdat nové učebnice, stránky jsem pro vás alespoň naskenovala, na tomto odkazu si je můžete stáhnout <https://uloz.to/file/Rcwh2M8fy66Y/afrika-pdf-pdf>

Od příštího týdne bude už zeměpis vyučovat pí uč. Matasová, všechny úkoly budete posílat jí dle pokynů!

Zeměpis světadílů a oceánů

- kontinenty vymezují největší litosférické desky, vyčnívají nad hladinu a tvoří pevninu
- **5 kontinentů** – Amerika, Afrika, Eurasie, Austrálie a Oceánie, Antarktida
- pevnina zaujímá 1/3 povrchu Země
- různým vývojem na kontinentech vznikly světadíly, svými přírodními podmínkami je každý světadíl jedinečný
- **7 světadílů** – Severní Amerika, Jižní Amerika, Afrika, Asie, Evropa, Austrálie a Oceánie, Antarktida

Afrika

- nazývána kolébkou lidstva (nalezeny pozůstatky 1. přímého předchůdce člověka – druh homo habilis)

Poloha a rozloha

- 3. největší světadíl
- prochází jí rovník a oba obratníky
- rozloha 30,5 mil. km²
- málo členité pobřeží – ostrov **Madagaskar**
 - poloostrov **Somálský**
 - záliv **Guinejský, Velká Syrta, Gábeský** (Malá Syrta)
- od Evropy oddělena Středozezemním mořem a Gibraltarským průlivem (14 km)
- od Asie oddělena Suezským průplavem (120 km) a Rudým mořem

Povrch

- ovlivněn pohybem litosférických desek → příkopové propadliny na V Afriky → vznik jezer
- náhorní plošiny a **pánve (Konžská, Čadská)**
- nejvyšší hora Afriky – **Kilimandžáro** 5895 m n.m.
 - **Dračí hory (JV), Etiopská vysočina, Atlas**

Podnebí

- nejteplejší
- tropické - **tropické vlhké** – kolem Guinejského zálivu, povodí řeky Kongo
 - prší každý den
 - teploty 25 – 35°C
- **tropické střídavě vlhké** – období dešťů, období sucha
- **tropické suché** – kolem obratníků
 - teplotní rozdíly mezi dnem a nocí

→ pouště

- **subtropické středomořské** – suchá horká léta, vlhké chladnější zimy
- nejvíce srážek – při Guinejském zálivu

Vodstvo

- **Nil** – nejdelší řeka
 - ústí do Středozemního moře
 - **Bílý**
 - **Modrý**
- **Kongo** – nejvodnatější
- **Niger**
- **Zambezi** – na ní Viktoriiny vodopády
- bezodtoké oblasti (pouště, savany) – voda neodtéká, ale ztrácí se vypařováním a v bažinách
- jezera – **Viktoriino** (Ukerewe)
 - **Tanganika**
 - **Malawi**
 - **Čadské**

Přírodní krajiny

- **tropický deštný les** – při Guinejském zálivu a v Konžské pánvi
 - opice, papoušci, hadi, hmyz
- **savana** – vysoké trávy a roztroušené stromy (**baobab, akácie**)
 - antilopy, buvoli, žirafy, nosorožci, zebry, sloni, lvi, gepardi, hyeny, krokodýli, hroši, pštrosi →
 - v NP (národních parcích), přísně chránění
- **pouště a polopouště** – plazi, velbloud jednohrbý (dromedár) → „koráb pouště“
 - **Sahara, Namib, Kalahari**
 - polopouště – nesouvisle porostlé travami i trnitými keři
 - plazi, fenci, termiti
 - na jih od Sahary → **sahel**
- **stálezelené lesy a křoviny** – území podél Středozemního moře
 - korkový dub, palmy, cedr
 - antilopy, vlci, lišky, kozorožci

Obyvatelstvo

- přes 1 miliardu obyvatel
- státy patří k nejchudším na světě
- hladomor, místní války, virus HIV, chudoba

- sever – drabové (islám), Berbeři
- na jih od Sahary – černoši – stovky národů a kmenů
- jih – černoši, přistěhovalci z Asie (Indové) a z Evropy
- **Pygmejové a Sanové** (Křováci) – potomci původních obyvatel Afriky

- kolonizace Afriky – 1. kolonie – Evropané – starověk
 - Arabové – středověk
 - 19. stol. – kolonie Velká Británie a Francie
 - osamostatnění – 2. pol. 20. stol.
- cestovatelé – David Livingstone – Zambezi → Viktoriiny vodopády
 - Emil Holub, Jiří Hanzelka, Miloslav Zikmund

- sídla – obyvatelstvo na venkově
 - moderní centra velkoměst, na okrajích chudinské čtvrti (chudá předměstí)

Hospodářství

- hospodářsky nejzaostalejší světadíle
- těžba – měděný pás – střední a jižní Afrika
 - měď, železná ruda, zlato, diamanty
 - ropa, zemní plyn – sever Sahary, při Guinejském zálivu
 - uhlí – JAR – Jihoafrická republika (také zlato, diamanty)
 - dřevo z tropických deštných pralesů
- zemědělství – bavlník, čajovník, kávovník, kakaovník, podzemnice olejná, ovoce, koření
 - batáty, maniok, rýže, proso
 - chov zebu (hovězí dobytek), koz, ovcí
 - rybolov
- průmysl – potravinářský – zpracovává zemědělské produkty
 - ropné rafinerie – JAR, Nigérie, Gabon, Libye, Alžírsko
- cestovní ruch
- doprava – karavanní stezky přes Saharu (velbloudi)
 - vodní – Suezský průplav – propojení Rudého a Středozemního moře